



KIRSAL KALKINMA

“Göç”

Dr. Öğr. Üyesi Çağatay YILDIRIM

2024

DERS PLANI

1. Göç
2. Sosyolojik Açıdan Göç Olayı
3. Göçün Sınıflandırılması
4. Türkiye’de Göç Hareketleri



1. GÖÇ (1)

- Kişilerin gelecekte hayatlarının tamamını veya bir parçasını geçirmek üzere tamamen veya geçici bir süre ile bir yerden başka bir yere yerleşmek için yaptıkları coğrafi yer değiştirme hareketi
 - Toplumun sosyal, kültürel, ekonomik, politik vb. bünyesi ile yakından ilişkili ve onu derinden etkileyen bir sosyal olay



1. GÖÇ (2)

- Göçler, doğrudan doğruya ülkelerin veya daha küçük toplulukların nüfusunun artış veya azalışını etkileyen önemli faktörlerden biri olup ayrıca nüfusun yaş ve cinsiyet yapısında da değişmeye neden olmaktadır.



2. SOSYOLOJİK AÇIDAN GÖÇ (1)

- Göç hareketi sonuçları nedeniyle temel bir sosyolojik olgu
- **Sosyal Hareketlilik:** Kişilerin, ailelerin, değişik nitelikteki sosyal grupların, toplum içinde sahip oldukları bir statüden, bir diğer statüye doğru hareketleri
- Sosyal hareketlerle birlikte sosyo-kültürel ve ekonomik yönleri olan ve bir bakıma sosyal değişiminin sebebini teşkil eden ayrıca ona hız kazandıran bir sosyolojik olgu



2. SOSYOLOJİK AÇIDAN GÖÇ (2)

- İnsanın bulunduğu yerden yeni bir yere doğru tek başına, ailesiyle ya da kitle halinde yönelmesi pek çok değişimi de beraberinde getirmektedir
- İnsanoğlunun kendisini diğer canlılardan ayıran temel karakteristik özelliği, akli sayesinde gerçekleştirdiği kültür ve medeniyetidir.



2. SOSYOLOJİK AÇIDAN GÖÇ (3)

- İçine girilen her yeni ortam kişiyi bir tür değişime zorlamaktadır.
 - Kişi, girdiği bu yeni çevrede mevcut kültürüne karşı, bir baskı ve asimilasyon ile karşılaşmaktadır.
- Göç eden kişiler, yeni çevrelerinde hem sosyo-kültürel değişmelere neden olmakta hem de kendileri de değişmektedirler.



3. GÖÇÜN SINIFLANDIRILMASI

- İç göç
- Dış göç
- Mevsimlik göç
- Daimi göç
- İradi göç
- Zorunlu göç
- Kitle göçü
- Katkısız göç
- Seçimli göç



3.1. İ Göç

- Ülke içeresinde köy, kasaba, il ve bölgeler arasında birbirlerine doğru yapılan nüfus hareketi
- Yer yüzünde ve ülkemizde en yaygın olan göç tipi
 - İ göçler içeresinde kırsal alanlardan şehirlere doğru olan göçler önemli miktardadır.



3.2. Dış Göç

- Genellikle iç göçe göre daha uzun bir zaman dilimini kapsayan ve yerleşme ya da çalışma amacı güderek bir ülke sınırlarını aşarak başka bir ülkeye yapılan nüfus hareketi
 - Dış göçler ülke nüfusunun azalmasına yol açar
 - Dış göç eğer ülkeye döviz girdisini sağlıyorsa ekonomik açıdan yararlıdır



3.3. Mevsimlik Göç

- Yılın belli mevsimlerinde ekonomik sebeplerden ya da turistik amaçlı olarak birkaç ay süre ile bulundukları yerlerden başka yerlere göç edilmesi
 - Genellikle bahar ve yaz mevsimlerinde yoğunudur



3.4. Daimi Göç

- Temelli yerleşme amaçlı nüfus hareketleri
- Bulunduğu yerden ayrılan insan artık yerleşmek amaçlı başka bir yere gitmiş olup, ziyaret ve ya turizm amacı dışında tekrar eski yaşadığı yere dönme amacı yoktur.



3.5. İradi (Gönüllü) Göç

- Kişilerin baskı ve zorlama olmadan tamamen kendi gereksinimleri sonucu göç etmeleri
 - Hükümet ya da herhangi bir otoritenin baskısı ve zorlaması olmamaktadır
 - İçsel gereksinimlerden ortaya çıkar
 - Büyük sanayi toplumlarında, köyden şehre doğru sürekli şekilde gerçekleşen göçler
 - İş bulma, eğitim görme, sağlık, macera isteği, beyin göçü



3.6. Zorunlu Göç

- İnsanların hükümetin ya da herhangi bir otoritenin emir ve talimatları ya da baskı ve şiddeti doğrultusunda göç etmesi
 - Hareketin temeli baskı ve şiddettir ya da yasal zorlama
 - Devletin sosyal ekonomik, güvenlik vb. konularda aldıkları kararların uygulanması sonucu
 - Keban barajının inşası sırasında bu bölgedeki nüfusun göçe tabi tutulması



3.6. Kitle Göçü

- Çok sayıda kişinin bir anda göç etmesi
 - Savaş, doğal afetler, beslenme kaynaklarının tükenişi vb.



3.7. Katkısız Göç

- Belli bir zamanda bir ülkenin ya da bölgenin aldığı göç oranı ile verdiği göç oranı arasındaki meydana gelen fark



3.8. Seçimli Göç

- Göç alan ülkelerin, ülkelere gelen vatandaşlarda belli nitelikleri araması, tercih etmesi yoluyla gerçekleştirilir
 - **Beyin göçleri:** İyi eğitim görmüş, kalifiye ve yetenekli işgücünün yetiştiği az gelişmiş/gelişmekte olan bir ülkeden gelişmiş bir ülkeye göçü



4. TÜRKİYE'DE GÖÇ HAREKETLERİ

- Tarihsel süreçte her zaman toplum yapımızda göçler görülmüştür.
- Yerleşik hayat öncesi, at binme kabiliyeti sayesinde hızlı hareket yeteneği ile Türkler etrafındaki bölgelere göç etmişlerdir.
- Hızlı hareket yeteneğine sahip olan Türkler çevrelerindeki toplulukların hiçbir zaman daimi egemenliğine girmemiştir



Türkiye’de Göç Hareketlerinin Ortaya Çıkması

- 1950’li yıllarda gerçekleşen toplumsal dönüşüm
- 1960’lı yıllardan sonra ortaya çıkan göç hareketleri kırsal kesimlerden şehirlere akmaya başlayan nüfus
 - Tarım kesiminde traktör kullanımının artması
 - Kısmen makineli tarıma geçilmesi,
 - Özellikle karayolları olmak üzere ulaşım sektöründeki iyileşmeler



Türkiye’de Göç Hareketlerinin Ortaya Çıkması

- Göçün yönü kırsal alanlardan şehirlere doğru
 - Köy-mahalle, ilçe, belde vb. küçük kırsal yerleşimlerden ya idari olarak bağlı olduğu şehirlere yada gelişmiş sanayi bölgelerine ve illere doğru olan göç hareketi



Göç Hareketi Sonrası Ortaya Çıkan Sorunlar

- Kentleşme
 - Kentsel yatırım maliyetleri artışı ve verimsiz kullanım
 - Çarpık yapılaşma
 - Yetersiz donatı ve yetersiz altyapı



Göç Hareketi Sonrası Ortaya Çıkan Sorunlar

- Bireysel ve Toplumsal Etki
 - Bireyin davranış ve eğilimlerinin değişmesi
 - Mahallelilik ve komşuluğun yerini iş arkadaşlığı ve rekabete bırakması
 - Geniş aileden – çekirdek aileye geçilmesi
 - Göçün asıl tahripkar etkisi ikinci kuşaklarda görülür



Türkiye'nin Yıllar İtibariyle Nüfus Durumu

Yıllar	Nüfus	Kır	Kent	Kır(%)	Kent(%)
1927	13.648.987	10.342.391	3.305.879	75,8	24,2
1940	17.821.543	13.474.701	4.346.249	75,6	24,4
1950	20.947.155	15.702.851	5.244.337	75,0	25,0
1960	27.755.532	18.895.089	8.859.731	68,1	31,9
1970	35.605.653	21.914.075	13.691.101	61,5	38,5
1980	44.737.321	25.091.950	19.645.007	56,1	43,7
1990	56.473.653	23.146.684	33.326.351	41,0	59,0
2000	67.804.543	23.797.653	44.006.274	35,1	64,9
2010	73.722.988	17.500.632	56.222.356	23,7	76,2
2020*	83.614.362	5.878.321	77.736.041	7,1	92,9

*2013 yılında 6360 sayılı yasa ile idari bölünmede yapılan değişiklik nedeniyle yaklaşık 10 milyon kişinin yaşadığı alan kentsel alana dahil olmuştur

Göçler

- 93 Harbi - 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı
- Tuna boylarında, Balkanlarda ve Kırım'da yaşayan Türklerin eşi görülmemiş Rus ve Hristiyan zulmü, vahşeti karşısında Anadolu'ya yaptıkları toplu göç



Göçler

- 1923-1950: Kentli nüfus önemli bir artış göstermemiştir.
- 1950-1960: Hızlanan köyden kente göç, ülkenin kırsal kesimindeki ekonomik ve toplumsal alanlarda görülen değişme ile başlamış ve gittikçe hızlanmıştır.



Göçler

- 1960-1980: Kentsel alanlarda temel dönüşüm
 - Sanayi kesiminin iş gücü ihtiyacı, kırsaldan aşırı işgücü arzı ile desteklenmiş ve kentsel alanlar bu talebi konut ve altyapı imkanları ile karşılayamamıştır.
 - 1965 ile 1975 yılları arasında Cumhuriyet tarihinin en yüksek kentleşme oranı



Göçler

- Bu dönemde en fazla;
 - göç alan iller İstanbul, Ankara, İzmir, Mersin, Gaziantep, Bursa, Adana, Sakarya, İzmit gibi
 - göç veren iller ise Sivas, Kars, Kastamonu, Trabzon, Rize, Giresun, Çorum, Malatya
 - Coğrafi açıdan göçün çıkış noktası Karadeniz Bölgesi



Göçler

- 1980-1990: Türkiye'nin serbest piyasa ekonomisine geçişi ve küreselleşme olgusu ile göçler hızlanmaya başlamıştır
 - İhracata yönelik büyüme
 - Bayındırlık yatırımlarının artışı ile iletişim ve ulaşım koşullarının iyileşmesi,
 - Sanayileşmeye yönelik olarak hedeflenen büyüme hedefi ile küçük ve orta ölçekli sanayi tesislerinin artması
 - Güneydoğu Anadolu'da terör eylemleri



Göç etme nedenine göre illerin verdiği göç, 2018-2022

Provincial out-migration by reason for migration, 2018-2022

Göç etme nedeni-Reason for migration														
Yıl	İl	Toplam	Tayin / iş değişikliği	İşe başlamak / iş bulmak	Eğitim	Medeni durum değişikliği / ailevi nedenler	Daha iyi konut ve yaşam koşulları	Hane / aile fertlerinden birine bağımlı göç	Aile yanına / memlekete geri dönme	Sağlık / bakım	Ev alınması	Emeklilik	Diğer	Bilinmeyen
Year	Provinces	Total	Assignment / change of job	Starting / finding a job	Education	Change of marital status / family-related reasons	Better housing and living conditions	Migration related to any member of the household / family	Returning to family home / hometown	Health / care	Buying a house	Retirement	Other	Unknown
2022	Toplam-Total	2 791 156	301 335	249 648	526 008	155 792	479 250	591 790	56 892	17 090	89 888	11 095	66 129	246 239
2021	Toplam-Total	2 777 797	265 537	214 428	686 973	145 375	429 752	570 224	58 126	16 261	82 617	12 807	58 282	237 415

Göç etme nedenine göre illerin aldığı göç, 2018-2022

Provincial in-migration by reason for migration, 2018-2022

Göç etme nedeni-Reason for migration														
Yıl	İl	Toplam	Tayin / iş değişikliği	İşe başlamak / iş bulmak	Eğitim	Medeni durum değişikliği / ailevi nedenler	Daha iyi konut ve yaşam koşulları	Hane / aile fertlerinden birine bağımlı göç	Aile yanına memlekete geri dönme	Sağlık / bakım	Ev alınması	Emeklilik	Diğer	Bilinmeyen
Year	Provinces	Total	Assignment / change of job	Starting / finding a job	Education	Change of marital status / family-related reasons	Better housing and living conditions	Migration related to any member of the household / family	Returning to family home / hometown	Health / care	Buying a house	Retirement	Other	Unknown
2022	Toplam-Total	2 791 156	301 335	249 648	526 008	155 792	479 250	591 790	56 892	17 090	89 888	11 095	66 129	246 239
2021	Toplam-Total	2 777 797	265 537	214 428	686 973	145 375	429 752	570 224	58 126	16 261	82 617	12 807	58 282	237 415

En Fazla Göç Alan İller (TÜİK, 2022-2023)

İl	Nüfus (kişi)	Aldığı Göç (kişi)	Verdiği Göç (kişi)	Net Göç (kişi)	Net Göç Hızı (%)
Gümüşhane	148 539	24 177	13 873	10 304	71,9
Çankırı	205 501	25 333	13 438	11 895	59,6
Tunceli	89 317	11 806	7 234	4 572	52,5
Sinop	229 716	20 887	11 499	9 388	41,7
Kırıkkale	285 744	23 664	13 403	10 261	36,6
Yalova	304 780	22 979	12 563	10 416	34,8
Kilis	155 179	12 750	7 604	5 146	33,7



En Fazla Göç Veren İller (TÜİK, 2022-2023)

İl	Nüfus (kişi)	Aldığı Göç (kişi)	Verdiği Göç (kişi)	Net Göç (kişi)	Net Göç Hızı(%)
Malatya	742 725	34 414	102 621	- 68 207	-87,8
Hatay	1 544 640	37 068	164 247	- 127 179	-79,1
Kahramanmaraş	1 116 618	31 582	82 119	- 50 537	-44,3
Adıyaman	604 978	23 294	48 372	- 25 078	-40,6
Van	1 127 612	39 585	56 547	- 16 962	-14,9
Ağrı	511 238	23 324	30 696	- 7 372	-14,3
İstanbul	15 655 924	412 707	581 330	- 168 623	-10,7

